

Коментари на Нацрт Судског пословника (верзија 05. мај 2024. године)

07. јун 2024. године

Партнери за демократске промене Србија (Партнери Србија)

1. Предлог за измену члана који се односи на израду и ажурирање информатора о раду.

Текст члана из Нацрта Судског пословника:

VI. ОБАВЕШТАВАЊЕ ЈАВНОСТИ О РАДУ СУДОВА

Информатор

Члан 67.

Суд најмање једанпут годишње, а најкасније до 1. фебруара текуће године за претходну годину, израђује Информатор са основним подацима о раду, који су прописани посебним законом и Пословником, а од значаја су за остваривање права грађана и презентацију организације рада суда.

Информатор садржи: назив и седиште суда; Распоред послова; контакт информације (телефон, факс, интернет страницу и адресу електронске поште); организациону структуру и унутрашње уређење суда; имена руководиоца организационих јединица; податке о радном времену суда и његових служби; имена лица овлашћених за пријем странака, обавештавање странака и поступање по притужбама; имена лица овлашћених за издавање уверења и оверу потписа; имена лица овлашћених за омогућавање разгледања, преписивања и копирања списа; као и друге потребне податке.

Суд објављује Информатор у штампаном облику на огласној табли суда и у електронском облику на интернет страници суда.

Коментар и предлози:

Члан 67 Нацрта Судског пословника није усклађен са Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја¹ и Упутством за израду и објављивање информатора о раду органа јавне власти². Неусаглашеност се пре свега односи на период ажурирања информација у информатору о раду. Наведени Закон и Упутство прописују обавезу да се информатор о раду, односно информације у информатору од раду ажурирају 30 дана од дана настанка промене, док се у Судском пословнику наводи да се информатор о раду израђује најмање једанпут годишње.

Члан 39 Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја:

„Орган власти редовно врши проверу тачности и потпуности података објављених у информатору и, најкасније 30 дана од настанка промене, ажурира информатор вршењем одговарајућих промена.“

Упутство за израду и објављивање информатора о раду органа јавне власти:

Ажурирање информатора

5. Орган јавне власти редовно врши проверу тачности и потпуности података објављених у информатору и, најкасније 30 дана од дана настанка промене, ажурира информатор уношењем одговарајућих промена.

Стога је неопходно изменити први став члана 67. Судског пословника тако да буде усаглашен са Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја и Упутством за израду и објављивање информатора о раду органа јавне власти. Наиме, уколико у Судском пословнику остане одредба да се информатори о раду израђују најмање једном годишње, доћи ће до неусаглашености прописа, кршења закона од стране судова, што може имати и правне и финансијске последице по судове и председнике судова, имајући у виду да пропуштање израде и ажурирања информатора о раду представља прекршај за који је забрањена новчана казна од 20.000 до 100.000 динара за руководиоце органа власти (члан 46 Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја).

Такође, изразе који се користе треба прилагодити да буду усаглашени са чињеницом да се информатори о раду више не израђују ручно, већ се подаци ажурирају у оквиру платформе „Јединствени информациони систем информатора о раду“³.

Предлог (текст прилагођен из Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, члан 39):

„Информатор се израђује у електронском и машински читљивом облику, а објављује се путем јединственог информационог система информатора о раду, који води и одржава Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, у складу са упутством из члана 40. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја.

Суд редовно врши проверу тачности и потпуности података објављених у информатору и, најкасније 30 дана од настанка промене, ажурира информатор вршењем одговарајућих промена.“

¹ Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја ("Сл. гласник РС", бр. 120/2004, 54/2007, 104/2009, 36/2010 и 105/2021): https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_slobodnom_pristupu_informacijama_od_javnog_znacaja.html

² Упутство за израду и објављивање информатора о раду органа јавне власти ("Сл. гласник РС", бр. 10/2022): https://www.paragraf.rs/propisi/uputstvo_za_izradu_i_objavljivanje_informatora_o_radu_drzavnog_organ.html

³ <https://informator.poverenik.rs/naslovnica>

Даље, у погледу става два у којем се наводе врсте информација које се објављују у информатору о раду, неопходно је став изменити, тако да одговара члану 39 Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, у којима је набројано 24 врсте (групе) информација које су органи јавне власти дужни да објаве у информатору о раду. Ово може бити урађено или навођењем свих врста информација, или позивањем на Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја и Упутство за израду и објављивање информатора о раду органа јавне власти у оквиру овог става.

У погледу објављивања информатора (став 3), поред наведеног, треба навести да је информатор о раду доступан у оквиру портала „Јединствени информациони систем информатора о раду“.

Пример добре праксе су органи јавне власти који на својој интернет презентацији објаве интернет линк који води Портала.

Пример Виши суд у Београду: <https://www.bg.vi.sud.rs/sekcija/95/informator-o-radu.php>

2. Предлог за увођење новог члана: дефинисање улоге и положаја радног места портпарол.

Образложење: Истраживање Партнера Србија у погледу доступности информација на интернет презентацијама судова је показало да не постоји уједначен приступ у комуникацији судова било да се ради о информацијама које су доступне на сајтовима ових институција, одговарању на захтеве за приступ информацијама од јавног значаја, или директној комуникацији и сарадњи судова са медијима.⁴ Ово истраживање је показало и да комуникација, било она усмена или писана, највише зависи од појединаца који су унутар судова задужени за комуницирање са јавношћу. Такође, у пракси је још кроз Комуникациону стратегију ВСС и судова, 2018. године, препознат проблем недостатка особа које би се унутар судова бавиле искључиво комуникацијама са јавношћу. Као решење у стратегији се наводи професионализација ове врсте запослених, те раздвајање других управних и судских послова, тако да особа задужена за комуникацију не буде особа која је у суду запослена као судија, или на неком другом радном месту.⁵ Комуникационом стратегијом је предвиђена и изградња мреже судских портпарола, међутим шест године касније мало је тога решено у пракси. И даље сви судови немају именоване портпароле, а тамо где постоје, те особе су најчешће судије или други запослени у судској управи којима је ово тек један од послова који обављају. Све ово доприноси недовољној транспарентности правосудних органа, што негативно утиче на слику правосуђа у јавности и медијима, и утиче негативно на поверење грађана у правосудни систем.

Стога сматрамо неопходним да се у глави 6 овог Пословника, кроз посебан члан предвиди позиција судског портпарола, начини за одабир и стручно знање коју кандидати за ову позицију треба да испуњавају, као и обавезу континуираног усавршавања. Такође, неопходно је прописати начин комуникације и сарадње портпарола и других запослених у суду у процесу прикупљања

⁴ Анализа стања транспарентности и отворености правосудних органа цела анализа: https://www.partners-serbia.org/public/news/01_Analiza_stanja_transparentnosti_pravosudnih_organa.pdf

Сажетак Анализе и препоруке: https://www.partners-serbia.org/public/news/02_Analiza_stanja_transparentnosti_pravosudnih_organa-sa%C5%BEetak_i_preporuke.pdf

⁵ За више погледати Комуникациону стратегију ВСС:

https://vss.sud.rs/sites/default/files/attachments/%D0%9A%D0%BE%D0%BC%D1%83%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B0%20%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D0%B8%D1%98%D0%B0%20%D0%92%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%B3%20%D1%81%D0%B0%D0%B2%D0%B5%D1%82%D0%B0%20%D1%81%D1%83%D0%B4%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0%20%D0%B8%20%D1%81%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BC%D0%B1%D0%B0%D1%80%202018.pdf

информација, као и сам поступак, како би се избегло оно што се често дешава у пракси да судија одбије да достави портпаролу било коју врсту информација о конкретном поступку, без јасног образложења или позивања на конкретне законом допуштене разлоге, чиме је даљи рад портпарола онемогућен.